

У спеціалізовану вчену раду Д 26.459.01
в Інституті інформаційних технологій і засобів
навчання НАПН України

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Інни Володимирівни Герасименко
«Методика використання технологій дистанційного навчання
в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Сучасні комп'ютерні технології надають широкі можливості підтримки будь-якої сфери діяльності людини, пов'язаної з інформаційними технологіями. Суцільна комп'ютеризація впливає на зміну освітньої парадигми, надаючи розширені можливості для навчання за будь-якою формою. Характерною її рисою є інтеграція різних форм навчання на основі комп'ютерних технологій та підвищення мобільності навчання. Основою такої інтеграції є мережні технології, особливо ті, що базуються на Інтернет-послугах. Саме тому сьогодні підвищений інтерес викликають дослідження програмно-апаратних засобів дистанційного навчання, технологій організації колективної роботи у Web-середовищі, застосування концепції Open Source у навчальних матеріалах, що створюють умови для виникнення якісних, відкритих, вільно поширюваних навчальних курсів.

Відкритість освіти насамперед передбачає використання всіма суб'єктами навчання таких засобів ІКТ, що надають можливість вільного доступу до навчальних матеріалів і освіти в цілому. Мережні ІКТ мають забезпечувати відкритий доступ як до традиційних навчальних матеріалів у вигляді навчальних посібників, підручників тощо, так й до інших видів ЕОР – навіть

тих, що ще не виникли. Аналіз сучасних засобів ІКТ відкритої освіти показав, що найуніверсальнішими серед них є відкриті системи підтримки навчання, спільними властивостями яких є: відкритість програмного коду та процесу розробки; апаратна та програмна мобільність; підтримка педагогічних технологій дистанційного навчання.

Застосування систем підтримки дистанційного навчання створює умови для надання навчальному процесу якості неперервності шляхом технологічної інтеграції аудиторної та позааудиторної роботи в систему комбінованого навчання, найвища ефективність якого досягається тоді, коли засоби ІКТ комбінованого навчання виступають також у якості об'єкта вивчення: у середній школі – при навчанні інформатики, у вищій – при підготовці фахівців з інформаційних технологій, попит на яких постійно зростає.

Тому одним із реальних шляхів підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій є створення науково обґрунтованої методики використання технологій у дистанційного навчання у підготовці бакалаврів комп'ютерних наук, використання якої сприяло б активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, збільшенню ролі самостійної та індивідуальної роботи, і ґрунтувалося б на широкому впровадженні у навчальний процес педагогічних технологій дистанційного навчання. На розв'язання складової цієї великої проблеми й було спрямоване дисертаційне дослідження Інни Володимирівни Герасименко «Методика використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук».

Відповідно до теми *метою* дослідження було обрано теоретичне обґрунтування та розробку методики використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук.

Основні наукові положення дисертації досить повно обґрунтовані та побудовані на сучасних уявленнях про підготовку майбутніх фахівців з інформаційних технологій, з одного боку, та використання засобів технологій

дистанційного навчання, з іншого.

Дисертація містить перелік умовних позначень, вступ, чотири розділи, висновки, додатки. Загальний обсяг дисертації 302 сторінки, з яких 233 сторінки основного тексту. Бібліографія дисертації включає 280 найменувань, з них 50 – англійською.

У дисертації з достатньою повнотою висвітлено проблеми, з якими автору довелося зустрітися в процесі дослідження, і розкрито шляхи їх подолання на етапах обґрунтування, проектування, розробки, верифікації та упровадження методики.

В основному тексті дисертації та додатках до неї вичерпно відображено хід, зміст, опрацювання і наслідки проведеного педагогічного експерименту, наведено висновки за результатами кожного з його етапів.

Значне місце відведене опису розроблених компонентів методики застосування технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук. У роботі доведено, що її застосування сприяє підвищенню навчальних досягнень студентів з інформаційних технологій.

Наукова новизна та практичне значення результатів дослідження полягає насамперед у обґрунтуванні та розробці методики використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних науки у ВНЗ на основі засобів системи підтримки дистанційного навчання. Авторське *уточнення* поняття «методика використання технологій дистанційного навчання» створює умови для розвитку наукового апарату спеціальності 13.00.10.

Обґрунтованість і вірогідність одержаних наукових результатів забезпечується теоретико-методологічними позиціями автора, які надали можливість визначити теоретичні засади і розробити практико-орієнтовані компоненти методики використання технологій дистанційного навчання, а також визначити перспективи її удосконалення і розвитку; відповідністю теоретичних положень висновкам, що одержані в практиці підготовки

бакалаврів комп'ютерних наук на різних етапах педагогічного проектування та модифікації системи; узгодженістю результатів практичних досліджень з теоретично пропонованим педагогічним ефектом від створеної методики; багатократним педагогічним експериментом і результатами його статистичного опрацювання.

Результати дослідження широко впроваджені в практику роботи ВНЗ України з інформатичних напрямів підготовки. Численні публікації (загалом 27 науково-методичних праць) у наукових фахових виданнях України і широка апробація результатів дослідження (загалом на 15 конференціях) свідчать про суттєвий особистий внесок автора дослідження у розвиток теорії і методики використання ІКТ в освіті.

Особистий внесок здобувача у праці у співавторстві, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації, є чітко визначеним.

Оцінюючи зміст і структуру дисертаційного дослідження І. В. Герасименко загалом позитивно, звернемо увагу на окремі недоліки і висловимо деякі зауваження та побажання щодо подання результатів дослідження:

1. У тексті дисертації не завжди дотримано науковий стиль мовлення – автор інколи послуговується публіцистичними прийомами, наводить твердження, що вимагають пояснення та обґрунтування. Так, у розділі 1 стверджується, що:

– технології зберігання та *опрацювання освітніх ресурсів* можуть бути реалізовані, зокрема, за допомогою відеохостингу YouTube, призначеного насамперед для зберігання даних;

– у найбільш рейтингових ВНЗ України дистанційну *форму навчання* впроваджено на рівні з денною і заочною формами та екстернатом, у той час у ст. 49 Закону України «Про вищу освіту» заочна та дистанційна форми ототожнюються, а екстернат взагалі відсутній;

– Moodle – це одночасно і «система управління навчальним контентом», і

«система електронного навчання», і «модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище», і просто «платформа» тощо.

2. У п. 2.1 дисертації сформульована гіпотеза, «яка ґрунтується на припущенні, що впровадження в освітній процес ВНЗ системи підтримки дистанційного навчання буде сприяти розширенню інформаційного освітнього середовища ВНЗ та його структуризації, а теоретично обґрунтована методика використання технологій дистанційного навчання на основі СПДН сприятиме формуванню інформаційно-комунікаційних компетентностей бакалаврів комп'ютерних наук, підвищенню рівня їх професійної підготовки». У п. 4.1 з'являється нове формулювання гіпотези, у якому освітній процес ВНЗ зникає, методика використання ТДН вказується без СПДН, інформаційно-комунікаційних компетентностей бакалаврів комп'ютерних наук замінюються на ІКТ компетентності майбутніх бакалаврів комп'ютерних наук. Далі шляхом педагогічного експерименту пропонується перевірити достовірність гіпотези лише щодо підвищення рівня професійної підготовки бакалаврів комп'ютерних технологій. На констатувальному етапі педагогічного експерименту вимірюється рівень сформованості професійних компетентностей, а на формувальному висновок про ефективність запропонованої методики використання технологій дистанційного навчання робиться за зміною рівня успішності студентів. Вважаємо за доцільне уточнити гіпотезу, виключивши з нього припущення про те, що «впровадження в освітній процес ВНЗ системи підтримки дистанційного навчання буде сприяти розширенню інформаційного освітнього середовища ВНЗ та його структуризації» як очевидне (адже воно й не перевіряється).

3. Назву п. 3.4 «Методика навчання дисциплін з використанням технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук» сформульовано некоректно, адже назви всіх його підпунктів розпочинаються із «Методика використання...».

4. Виходячи із рекомендацій спеціалізованої вченої ради від 04.09.2013 р.

для захисту дисертаційних робіт зі спеціальності 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті, модель освітнього середовища дистанційного навчання ВНЗ на основі СПДН доцільно було б подати у другому розділі.

5. У дисертації та авторефераті наявні помилки у оформленні (у змісті відсутні наявні у роботі структурні елементи; є помилки перекладу прізвищ та ініціалів науковців; основний текст роботи та список використаних джерел оформлено не у повній відповідності з вимогами ДСТУ 3008-95 та ДСТУ ГОСТ 7.1.2006 тощо).

Наведені зауваження та побажання не зменшують наукову, теоретичну та практичну значимість дослідження та високу його оцінку в цілому.

ВИСНОВОК

Вірогідність результатів дослідження, їх наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дослідження досить переконливо аргументовані і не викликають заперечень. У дисертаційному дослідженні виконана значна теоретична і практична робота. Дисертантом системно проаналізовано стан та перспективи проблеми використання технологій дистанційного навчання, ступінь її розробленості в психолого-педагогічній і методичній літературі та інформаційних ресурсах мережі Internet, обґрунтовано і розроблено методику використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук та встановлено їх ефективність.

Автореферат та публікації автора відображають основний зміст та положення дисертації.

На основі аналізу дисертації, автореферату і публікацій здобувача вважаю, що дисертація «Методика використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук» є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що розв'язують складову актуальної проблеми методики використання технологій дистанційного

навчання у підготовці фахівців з інформаційних технологій. Дисертація виконана згідно чинних вимог ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.459.01 в Інституті інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Публікації, дисертація та автореферат відповідають вимогам пп. 9, 11, 12, 13 та 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а їх автор – Герасименко Інна Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри фундаментальних
і соціально-гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Криворізький національний
університет»

С. О. Семеріков